

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
KS

Arkiv:

Dato:
25.06.02

HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2002:1 "FORTID FORMER FRAMTID - UTFORDRINGER I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK

NOU 2002:1 ble behandlet i styret til Varanger Samiske Museum 25.06.02, der følgende uttalelse ble enstemmig vedtatt:

"Varanger Samiske Museum slutter seg til hovedtrekkene i foreslått ny kulturminnepolitikk, herunder målformuleringene og de foreslåtte tiltak. Våre innspill/kommentarer knytter seg først og fremst det som direkte berører museets virksomhet.

1. Museenes rolle i kulturminnearbeidet særlig (særlig kap. 7)

Museene spiller en sentral rolle når det gjelder formidling av kulturminner og kulturmiljøer, bl.a. gjennom formidling til barn og unge. Behovet for kompetanseøkning og utbygging av håndverkertjenester og konservatortjenester er stort. For de samiske museenes vedkommende er det i denne forbindelsen viktig å ta hensyn følgende spesielle behov:

1.1. Allmennkunnskapen når det gjelder samisk kulturhistorie og samiske kulturminner er svak, og dette gjør formidlingen mer krevende. Det bør derfor satses særskilt på slik formidling

1.2. Det er et stort behov for en oversikt og sammenstilling av samisk terminologi når det gjelder løse og faste kulturminner, konstruksjonselementer, håndverksteknikker, materialer m.m.

1.3. Det er et stort behov for en oversikt over samisk antikvarisk gjenstandsmateriale. Materialet er spredt på et stort antall institusjoner i inn- og utland - kun en liten del av materialet finnes i dag på de samiske museene. Det bør settes i gang arbeid for å få til et slikt register snarest, og samtidig bør det arbeides for å få materialet tilbakeført til de samiske museene.

1.4. Samisk håndverkstradisjon, *duodji*, er forskjellig fra norsk - dette gjelder både materialer og teknikk. Det er viktig å ta hensyn til dette ved utbygging av håndverk- og konserveringstjenester.

2. Samiske kulturminners spesielle stilling (særlig kap. 10.4)

Samiske kulturminner står i en særstilling. Mye dokumentasjons- og forskningsarbeide gjenstår for å nå opp på tilsvarende nivå som for norske kulturminner. Det er også et problem at lang tids nedvurdering av samisk kultur ennå gjør seg gjeldende, og at mange derfor vurderer samiske kulturminner til å ha en lavere verdi enn kulturminner knyttet til norsk kultur. Dette gjør seg dessverre gjeldende også blant befolkningen i store deler av det tradisjonelt samiske bosettingsområdet, og ergo der kulturminnene finnes.

2.1. Utvalgets anbefaling om at hovedansvaret for forhistoriske kulturminner bør vurderes fordelt mellom Sametinget og fylkeskommunene i de områder som i dag forvaltes av begge, bør følges opp. En slik fordeling vil gi så vel praktisk/ressursmessig som faglig gevinst.

2.2. Anbefalingen om å sette av midler til prosjekter med sikte på å dokumentere, bevare og formidle kulturminner knyttet til samisk utmarksbruk, med vekt på lokal deltakelse og egendokumentasjon, er av stor betydning. Arbeidet er viktig og det haster! Mange med høy kompetanse og kunnskap på dette feltet er av høy alder.

2.3. Ved overføring av oppgaver på kulturminneområdet til kommunene, må det legges til rette for en kompetanseutvikling i forhold til samiske kulturminner. Herunder kommer også arbeid for å få til en holdningsendring i forhold til samiske kulturminner.

2.4. De samiske museene bør i langt større grad enn i dag gis mulighet og ressurser til å drive forskning på samiske kulturminner (jfr. 2.2 og 2.3 ovenfor)

3. Varanger Samiske Museum og Ceavccageadje/Mortensnes kulturminneoråde

Til slutt vil vi komme med noen kommentarer knyttet til vår rolle når det gjelder forvaltningen av Ceavccageadje/Mortensnes kulturminneområde. Dette området, som vurderes meget høyt i samisk så vel som i nasjonal sammenheng, har i mange år vært formidlet av Varanger Samiske Museum. Museet har også tatt seg av vedlikeholdet av/i området. Dette har skjedd uten faste økonomiske tilskudd. Pga av nedskjæringer i kommunebudsjettet har vi i år for første gang etter åpningen i 1993, vært nødt til å stenge infohallen i området. Vi har fortsatt tilbud om guiding, men dette forutsetter at det bestilles i god tid på forhand og at de som ønsker å besøke området er villig til å betale kostnadene. Dette gjør at mange snur ved inngangen til området, og at de som velger å gå inn i området på egenhand ofte mangler tilstrekkelig informasjon. Formidlingen av området er med andre ord blitt dårlig. I et bevaringsperspektiv er det et dessuten et stort problem at vaktholdet i området nå mangler, og at mange uforvarende ikke tar tilstrekkelig hensyn til sårbart terreng. Folk telter inne i området, og vi har til og med hatt tilfeller der det har vært observert bil med henger kjørt inn i gravfeltet, der hengeren har blitt fylt med steinheller!

Dette er en meget vanskelig situasjon, som vi håper det snarest kan ryddes opp i. I denne forbindelsen ser vi positivt på kulturminneutvalgets anbefaling om at statlige tilskudd må være hovedkilden ved istandsetting og vedlikehold av fredete kulturminner og kulturmiljøer, og håper denne følges opp snarest. Her må det også åpnes for faste årlige

tilskudd. Manglende ressurser er sammen med manglende kunnskaper en viktig årsak til at kulturminner ødelegges eller forringes.”

Med dette oversendes uttalelsen til Miljøverndepartementet.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink, reading "Kjersti Schanche". The signature is written in a cursive, flowing style.

Kjersti Schanche
Bestyrer/førstekonservator